

ENDON (markt)update

31-07-2009

Grondstoffen

De Brent olie sloot gisteren op USD 69,79 tegen USD 69,31 een week geleden. Aan het begin van deze week lag de koers nog boven USD 70,00, maar na het bekend maken van de Amerikaanse olievoorraden, dook de koers afgelopen woensdag naar beneden om te sluiten op USD 66,30. De olievoorraden waren in de afgelopen week namelijk sterk gestegen, waardoor het besef dat de fundamentele factoren voor de huidige oliekoers ontbreken weer even boven kwam drijven bij de handelaren. Deze blijken echter kort van geheugen, want op donderdag sloot de olie dus alweer op USD 69,79. De aandelenbeurzen en de lage dollarkoers blijven een belangrijke factor voor de actuele olieprijs. Maar ook bij de koersen op aandelenbeurzen kun je op dit moment je twijfels hebben. Over het algemeen worden er de laatste dagen niet echt beste bedrijfscijfers bekend gemaakt, maar op lage omzetten lopen de beurzen toch op. Veel analisten verwachten binnenkort weer een neerwaartse correctie van de beurzen en het ligt in de lijn der verwachting dat ook de oliekoers een stapje terug moet gaan doen. De Brent olie heeft een steunniveau liggen op USD 68,10 en een eerste weerstandniveau op USD 70,08. Mocht het steunniveau vandaag doorbroken worden, dan liggen koersen rond USD 66,50 voor de hand. Wanneer het weerstandsniveau van USD 70,08 doorbroken wordt, dan vinden we de volgende weerstand rond USD 71,28.

De gasprijzen lieten een nagenoeg zijwaartse beweging zien. Het TTF Cal-10 contract sloot gisteren op 18,662 €/MWh tegen 18,776 €/MWh een week geleden. In de grafiek hiernaast ziet u de ontwikkeling van de TTF jaarproducten Cal-10, Cal-11 en Cal-12.

De kolenprijs (ARA 2010) laat op wekelijkse basis nog steeds een zijwaartse beweging zien. De slotstand lag gisteren op USD 84,31 tegen USD 84,58 vorige week.

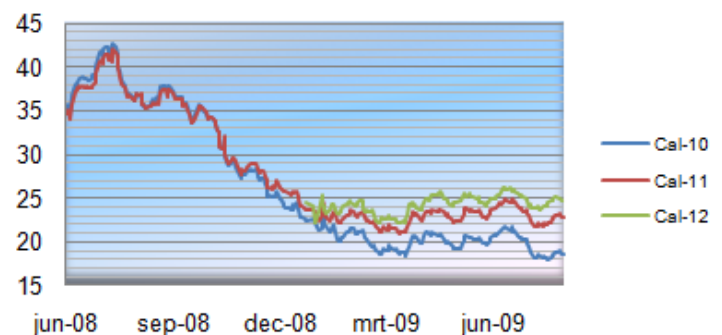
Verwachting

Voor alle grondstoffen verwachten we de komende dagen zijwaartse tot licht lagere koersen.

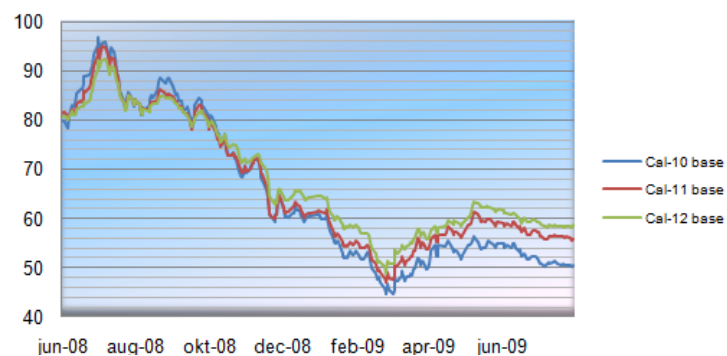
Elektriciteit OTC

Ten opzichte van een week geleden noteren de meeste termijncontracten nagenoeg gelijk. Het Cal-10 base load contract sloot gisteren op 50,46 €/MWh tegen 50,50 €/MWh vorige week. Voor de termijncontracten verwachten we de komende dagen ook zijwaartse tot licht lagere prijsbewegingen.

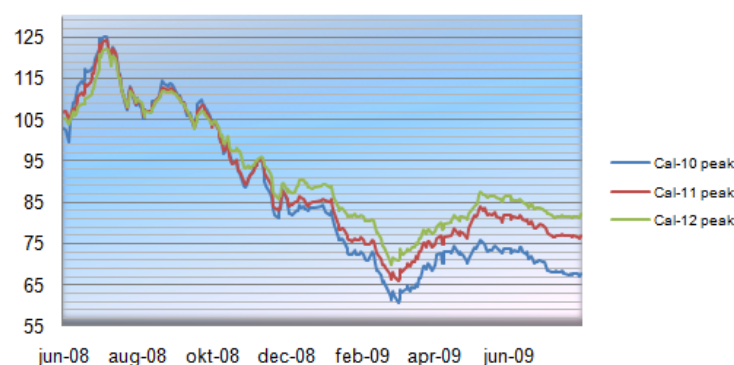
TTF

OTC base load

OTC peak load

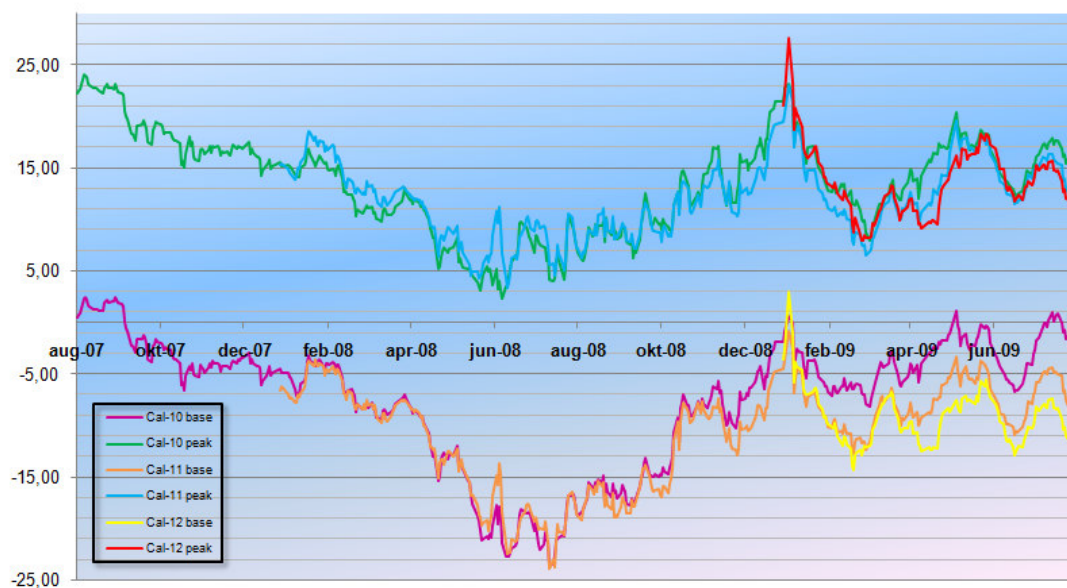

APX

De afgelopen week lag de gemiddelde APX base load prijs op 32,65 €/MWh en 40,05 €/MWh voor peak load. Hiermee lag de base load 1,02 €/MWh lager en de peak load 3,34 €/MWh lager dan een week eerder. Net als vorige week is er weinig bijzonders te melden over vraag en aanbod. De vraag zal de komende twee weken eerder nog lager worden vanwege vakanties in Duitsland en Frankrijk. En de beschikbaarheid van productievermogen is nog steeds ruim toereikend. Voor de komende week verwachten we dat de APX nog iets onder het niveau van deze zal komen te liggen.

Sparksread

De sparksread voor 2010, 2011 en 2012 is de afgelopen week weer iets verbeterd. Hier verwachten we voor de komende week een zijwaartse tot licht stijgende beweging. Onderstaand de ontwikkeling van de sparksread voor de kalenderjaren 2010, 2011 en 2012 voor een WKK met een elektrisch rendement van 40%.

Overzicht ander nieuws afgelopen week

Cogen - wkk moet onder SDE-subsidie vallen

Cogen, de belangenvereniging voor warmtekrachtkoppeling (wkk), wil dat wkk onder de subsidieregeling duurzame energie (SDE) wordt ondergebracht. Volgens Cogen is het behalen van CP2-emissiereductie via wkk minstens twee keer goedkoper dan met duurzame energie, zo staat in het Milieu Magazine. Rob van der Valk, verbonden aan LTO Glaskracht, pleit voor een SDE-regeling voor wkk waarmee de onrendabele top wordt afgedekt. Daarmee kan worden voorkomen dat huidige wkk-installaties door de komst van goedkopere kolenstromen worden uitgeschakeld.

De wkk-centrales van de glastuinbouw leveren dit jaar circa 3.000 megawatt. In 2010 zullen 250 tuinders tezamen circa 250 megawatt aan vermogen plaatsen. Van der Valk stelt dat zonder wkk de tuinbouw in economisch zwaar weer terecht was gekomen. Kees den Blanken, voorzitter van Cogen, verklaart dat wkk goed is voor veertig procent van de elektriciteitsproductie. Andere voordelen van wkk zijn dat de installaties eenvoudig aan- en uitgezet kunnen worden en dat ze flexibel zijn.

In andere sectoren dan de glastuinbouw zit de klad in wkk. Dat komt door de sterk gestegen gasprij. Voorheen kreeg gasgestookte wkk een lagere aardgasprijs en waren er wir-premies. Die zijn verdwenen, waardoor wkk het slachtoffer is van de mislukte liberalisering van de energiemarkt.

NordNed kabel voor meer dan 80% gebruikt voor import duurzame energie

Sinds de ingebruikname van de NordNed kabel op 6 mei 2008 is met de NordNed kabel 4,4 TWh duurzame energie vanuit Noorwegen geïmporteerd. Daarnaast werd 0,99 TWh Nederlandse energie geëxporteerd naar Noorwegen. Ter vergelijking: in 2008 importeerde TenneT 24,9 TWh elektriciteit en werd 9,1 TWh geëxporteerd.

NordNed is de langste zee kabel ter wereld en verbindt sinds mei 2008 de elektriciteitsnetten van Nederland en Noorwegen. Of de kabel gebruikt wordt voor import of export van elektriciteit wordt bepaald door de markt. Zij kunnen per uur biedingen doen, voor zowel import als export. De kabel kan de elektriciteit echter slechts in één bepaalde richting per uur laten lopen. Deze richting wordt bepaald door de biedingen. In de eerste 14 maanden dat de kabel in gebruik is, is deze dus voor meer dan 80% gebruikt voor de import van elektriciteit. Deze energie is voor 99 procent afkomstig uit waterkracht.

Verbindingen met het buitenland

TenneT focust zich over de landsgrenzen heen waar het gaat om de ontwikkeling van een Noordwest-Europese markt. Naast de NordNed kabel wordt daarom momenteel gewerkt aan een vierde verbinding naar Duitsland (Doetinchem – Wesel), een interconnectie naar het Verenigd Koninkrijk (BritNed) en lopen er onderzoeken naar een tweede verbinding met Noorwegen (NordNed2) en een verbinding naar Denemarken (COBRA). De verbindingen met het buitenland dragen bij aan de verbetering van marktwerking in Noordwest-Europa en zorgen ervoor dat de Nederlandse verbruikers een concurrerende prijs betalen voor hun elektriciteit.

COBRA

Voor de aanleg van de COBRA kabel heeft TenneT samen met de Deense landelijke netbeheerder Energinet.dk Europese subsidie aangevraagd. De subsidie wordt aangevraagd bij een Europees fonds die de totstandkoming van offshore elektriciteitsnetwerken wil stimuleren. Het doel van COBRA is om de integratie van meer duurzame (wind)energie in de Nederlandse en Deense elektriciteitsvoorziening te bevorderen. Daarnaast past de verbinding in de ambitie van de Europese Unie om een sterker en beter geïntegreerd elektriciteitstransportnet te creëren.

Voor meer informatie omtrent items uit deze nieuwsbrief kunt u contact opnemen met uw accountmanager